

απόψεις

Η χρησιμοποίηση αλλοδαπών νομικών οντοτήτων για φορολογικό σχεδιασμό

Όπως έχουμε επαναλάβει, η διεθνής πρακτική χρησιμοποιεί νομικές οντότητες ακόμη και νομικά πρόσωπα, ως εργαλεία φορολογικού σχεδιασμού. Έναντι των εμπιστευμάτων του αγγλοαμερικανικού δικαίου, ο ηπειρωτικός νομικός κόσμος αντιτάσσει τον θεσμό της καταπίστευσης καθώς και τον θεσμό των ιδρυμάτων προσωπικής / οικογενειακής περιουσίας.

Σε αντίθεση με το εμπίστευμα, συνήθως το ίδρυμα διαθέτει νομική προσωπικότητα και συνεπώς διατηρεί αυτοτελή δικαιοπρακτική ικανότητα. Κατ' αποτέλεσμα, συνήθως το ίδρυμα μπορεί να συμβληθεί αυτοτελώς καθώς και μπορεί να φέρει την ιδιότητα του διαδίκου σε δικαστήριο. Το ίδρυμα δεν έχει μέλη / εταίρους, αλλά μόνο τον ιδρυτή του, τους διοικητές του, την ομάδα περιουσίας που σε αυτό έχει εισφερθεί και τους δικαιούχους του.

Σκοπός του προσωπικού / οικογενειακού ιδρύματος δεν είναι η οργάνωση επιχείρησης, όπως συμβαίνει συνήθως στα νομικά πρόσωπα με κερδοσκοπική δραστηριότητα. Αντίθετα, σκοπός του είναι η διακράτηση, διαχείριση και μεταβίβαση της περιουσίας του ιδρυτή του και κατά τη βούληση αυτού. Το ίδρυμα διοικείται από διοικητικό συμβούλιο, του οποίου το εύρος των εξουσιών διέπεται από εσωτερικό κανονισμό. Με τον εσωτερικό κανονισμό συνήθως ορίζεται η σχέση του ιδρυτή με το ίδρυμα καθώς και ζητήματα λύσης και ανάκλησης του τελευταίου. Άλλωστε, συνήθως, από τον ιδρυτή του ορίζεται και η διάθεση των εισφερθέντων από αυτόν περιουσιακών στοιχείων και των καρπών τους.

Μεταξύ εμπιστεύματος και ιδρύματος, βρίσκεται ο γερμανικής προέλευσης θεσμός του εγκαθιδρύματος (Anstalt / establishment). Σκοπός και του θεσμού αυτού μπορεί είναι η διακράτηση, διαχείριση και διάθεση προσωπικής / οικογενειακής περιουσίας που παραχωρεί ο ιδρυτής του. Η διαφορά με τα κλασικά προσωπικά / οικογενειακά ιδρύματα είναι ότι στην περίπτωση των εγκαθιδρυμάτων εμφανίζονται «ιδρυτικά δικαιώματα» με χαρακτηριστικά μετοχικού τίτλου και περαιτέρω συνέπεια την εντονότερη διασφάλιση της ανωνυμίας του ιδρυτή και των διοικητών του εγκαθιδρύματος.

Λουξεμβουριάνικης προέλευσης είναι αντίστοιχα ο θεσμός της εταιρείας διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας (*societe de gestion patrimoniale familiale / SPF*). Στην περίπτωση αυτή, υφίσταται κέλυφος εταιρικής μορφής, με σκοπό τη διακράτηση, διαχείριση και διάθεση οικογενειακής / προσωπικής περιουσίας.

Σε χώρες με αναπτυγμένη κεφαλαιαγορά και με παράδοση σε οργάνωση μηχανισμών διαχείρισης κεφαλαίων ανοικτού ή κλειστού τύπου συχνά αναπτύσσεται το φαινόμενο της διακράτησης, διαχείρισης, επένδυσης και διάθεσης προσωπικής / οικογενειακής περιουσίας μέσω νομικών οντοτήτων όπως τα αμοιβαία κεφάλαια, τα *funds* καθώς και κάθε μορφής οχήματα ειδικού σκοπού.

Τέλος, κατά το άμεσο παρελθόν παρατηρείται το φαινόμενο της μεταφοράς υπολοίπων αλλοδαπών προσωπικών τραπεζικών λογαριασμών, στους οποίους είχε τοποθετηθεί προς διαφύλαξη και επένδυση σωρευμένο οικογενειακό κεφάλαιο πολλών γενεών, προς αλλοδαπούς τραπεζικούς λογαριασμούς υπεράκτιων εταιρειών με δηλωμένους απώτατους δικαιούχους τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα – δικαιούχους των προσωπικών λογαριασμών.

Κάθε ένα από τα ως άνω σχήματα τοποθέτησης προσωπικής / οικογενειακής περιουσίας καταρχήν συνιστούν νόμιμες επιλογές, ρυθμιζόμενες από την επιμέρους έννομη τάξη που τις προβλέπει. Κάθε, όμως, μία από τις επιλογές αυτές μπορεί να έχει φορολογικές συνέπειες σε όλες τις χώρες που εμπλέκονται με αυτήν και ιδίως στη χώρα της υπηκοότητας ή / και της φορολογικής κατοικίας του φορέα ή / και του δικαιούχου της περιουσίας που οι επιλογές αυτές αφορούν. Περαιτέρω, κάθε μία από τις επιλογές αυτές θα πρέπει να δικαιολογείται και να εξυπηρετεί ευρύτερους λόγους προσωπικής / οικογενειακής οργάνωσης και διευθέτησης περιουσίας και όχι μόνο λόγους ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης.

Αν συμβαίνει το τελευταίο και η επιλογή κάποιου από τους προαναφερόμενους θεσμούς έχει ως μόνο ή κύριο στόχο την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση, τότε η επιλογή αυτή κινδυνεύει να χαρακτηριστεί τεχνητή μεθόδευση με σκοπό τη φοροδιαφυγή και να μην αναγνωριστεί ως ισχύουσα από τις ημεδαπές φορολογικές αρχές.

Έτσι, πλέον, ο καθένας από εμάς δεν θα πρέπει να ανησυχεί για τον τυχόν νόμιμο ή όχι χαρακτήρα της επιλογής για την τοποθέτηση της περιουσίας του. Αντίθετα, ο καθένας μας θα πρέπει να φροντίζει να γνωρίζει με ευκρίνεια τις φορολογικές συνέπειες της κάθε επιλογής του. Επιπρόσθετα, η κάθε επιλογή θα πρέπει να εξυπηρετεί ουσιαστικούς σκοπούς καλύτερης διαφύλαξης, τοποθέτησης και ανάπτυξης της περιουσίας του και όχι τη φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή.

Μήπως, λοιπόν, ήρθε ο καιρός να ανοίξουμε τη δημόσια συζήτηση ώστε να αποδαιμονοποιήσουμε τις νομικές αυτές οντότητες και να εντάξουμε τον φορολογικό τους σχεδιασμό στην ελληνική φορολογική πραγματικότητα;

Ασπασία Μάλλιου